

**ΠΡΟΤΑΣΗ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΕΝΤΑΞΗΣ ΤΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ (1996) ΚΑΙ
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΟΡΟΥΣ ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΛΕΞΕΩΝ ΤΗΣ ΠΕΣ**

Συντάκτες

Τοπάλογλου Χαράλαμπος

Αναστασιάδης Γιάννης

Ζαούσης Κώστας

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το παρόν τεύχος συντάσσεται για να αιτιολογήσει αλλά και να μεριμνήσει για ποιες λέξεις θα αφαιρεθούν εάν βγουν οι δύο γραμματικές από τα αποδεκτά βοηθήματα.

2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Τα 2 βοηθήματα εντάχθηκαν στους κανονισμούς τον Σεπτέμβριο του 2017 από το τότε ΔΣ της ΠΕΣ με πλειοψηφία όχι ευρεία (ψήφισαν συνολικά υπέρ 6 άτομα σε σύνολο 18), και τέθηκαν σε εφαρμογή αποδεκτά από τον Σεπτέμβρη του 2017. Τα 2 αυτά βοηθήματα αποφασίστηκε ήδη από τις ΓΣ τριών ομίλων (Θεσσαλονίκης, Αθηνών, Καστοριάς) η αφαίρεσή τους με ευρεία πλειοψηφία (Αθήνα) αλλά και ομόφωνα (Θεσσαλονίκη, Καστοριά).

Στο παρόν τεύχος αναλύονται οι λόγοι αφαίρεσής τους όπως διατυπώθηκαν στη Θεσσαλονίκη, μετά από πρόταση της Προέδρου Λένας Διδασκάλου για τη συγκρότηση της εν λόγω επιτροπής και για πρόταση προς την ΠΕΣ ώστε να τοποθετηθούν όλοι οι όμιλοι

3. ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

A) ΓΙΑ ΤΗΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ

Γενικά ως αποδεκτό βοήθημα γραμματικής έχει μπει από την Καστοριά (το 2006) η γραμματική Τριανταφυλλίδη (του 2002) η οποία ήταν και η σχολική γραμματική για πολλά χρόνια.

Μπήκε ως βοήθημα για την κλίση λέξεων από πίνακες κλίσεων όταν τα λεξικά δεν έδιναν επαρκείς πληροφορίες. Ο κανονισμός φαίνεται στη σελίδα του ΟΣΑΠ (υπήρχε διατυπωμένος έτσι από το 2006 και σελίδα ήταν ενεργή μέχρι το Γενάρη του 2023!). **Η διατύπωση αυτή έχει αλλάξει (όπως φαίνεται στη σελίδα της ΠΕΣ) χωρίς να υπάρχει καμία απόφαση της ΠΕΣ επ' αυτού του θέματος.**

Όροι αποδοχής λέξεων

A. ΓΕΝΙΚΑ

Δεκτές είναι μόνο οι λέξεις της νέας Ελληνικής γλώσσας που υπάρχουν στα ισχύοντα βοηθήματα-λεξικά τα οποία είναι τα εξής ⁽¹⁾:

1. "Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής", Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη, 1998.
2. "Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας", Γ. Μπαμπινιώτης, Έκδοση 1998, αναθεωρημένη 2005 (μόνον οι τύποι με έντονα τυπογραφικά στοιχεία).
3. "Γράμματα και Ξγράμματα λέξεις Νέων Ελληνικών", Ομίλος Σκράμπλ Καστοριάς, 2006 (και οι παράγωγοι τύποι από την κλίση τους). ⁽²⁾.

⁽¹⁾ Δεν είναι δεκτές οι λέξεις ή οι τύποι λέξεων που περιέχονται σε πλαίσια (επεξηγήσεις-σχόλια) και σε αγκύλες-εισαγωγικά, που αναφέρονται στην ετυμολογία των λέξεων ή σε παλαιότερη χρήση-γραφή τους.

⁽²⁾ Για θέματα γραμματικής και κλίσης λέξεων της δημοτικής χρησιμοποιούνται οι πίνακες κλίσεων του [1] και σε περίπτωση τύπου λέξης που δεν δίνεται χρησιμοποιείται επικουρικά και η «Νεο-Ελληνική Γραμματική της Δημοτικής», Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη, 2002.

Επίσης η Νεοελληνική Γραμματική του 1996' είναι αναδιατύπωση του 1941 και περιέχει πράγματα που δεν ισχύουν σήμερα αλλά θα μπορούσαν να γίνουν αποδεκτά αν υπήρχε κάποιο άλλο τμήμα λεξικού (π.χ. το φαινόμενο της κράσης που παρουσιάζεται π.χ. σου έπλενα = σόπλενα και γιατί και όχι με βάση τους κανονισμούς και ΕΣΟΠΛΕΝΑ).

Ακόμη το εν λόγω βοήθημα δημιούργησε διάφορα προβλήματα στο παρελθόν με λέξεις που μπήκαν και βγήκαν, π.χ το τελικό Ν στα αρσενικά των επιθέτων, (ΚΑΛΟΝ, ΖΕΣΤΟΝ, ΣΠΑΡΤΙΝΟΝ κ.α) αλλά και στην περίπτωση των ουσιαστικών σε -'σίμο, ξίμο, ψίμο και τη γενική (ΓΡΑΨΙΜΟΥ, ΨΗΣΙΜΟΥ ΠΝΙΞΙΜΟΥ κ.α. που και αυτά μπήκαν και βγήκαν).

Η πηγή των λέξεων είναι τα λήμματα των λεξικών και τα κλιτικά τους παραδείγματα. Δεν απαιτείται να έχουμε «πολλά» βοηθήματα μόνο και μόνο για να κάνουμε δεκτές κάποιες τυχαίες υποπερίπτώσεις λέξεων και κλίσεων ειδικά όταν υπάρχουν ξεκάθαρα παραδείγματα στα λεξικά.

Οι λέξεις οι οποίες θα βγουν είναι λίγες (περίπου 50 λέξεις για μήκος 2-8 γραμμάτων) και παρουσιάζεται ένα δείγμα παρακάτω:

ΟΣΩ ΕΙΝΟΡΟ ΕΙΝΟΡΟΥ ΕΙΝΟΡΑ ΘΑΝΑ ΤΑΞΙΑ ΤΑΞΙΟΥ ΤΑΞΙΩΝ ΤΟΣΩ, ΛΑΜΨΕΣ ΛΑΜΨΩΝ, ΒΡΑΣΕΣ, ΒΡΑΣΩΝ, ΣΤΡΩΣΕΣ, ΣΤΡΩΣΩΝ, ΔΕΣΕΣ, ΠΟΥΛΕΙ, ΠΟΥΛΕΙΣ, ΠΟΥΛΕΙΤΕ, ΒΑΡΕΙ, ΒΑΡΕΙΤΕ, ΚΑΒΑΛΕΙΣ, ΚΑΒΑΛΕΙ, ΚΕΛΑΙΔΕΙ ΚΕΛΑΙΔΕΙΣ, ΚΕΛΑΗΔΕΙ ΚΕΛΑΗΔΕΙΣ ΑΝΙΨΙΔΙΑ ΒΡΟΧΑΔΕΣ, ΔΟΜΕΝΟΣ ΔΥΟΝΩΝ ΚΟΨΕΣ ΚΟΨΩΝ ΚΙΒΩΤΕΣ ΛΕΩΦΟΡΕΣ ΛΑΧΤΑΡΕΙΣ

B) ΓΙΑ ΤΗΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Τα λεξικά και κυρίως το ΛΝΕ του καθηγητή Γ.Μπαμπινιώτη, διαθέτει και πολλά λήμματα με λόγια ή αρχαιοπρεπή μορφή όπως Ίβις, Ίβιδος, Φλεβίτις, Ναυτοπαίς, Άτλας, Ιμάς, τα οποία στην πλειονότητά τους έχουν αντικατασταθεί με καταλήξεις της δημοτικής. Γενικά, ο κανόνας του σκράμπλ είναι «Γίνονται δεκτές οι λέξεις της Νεοελληνικής Γλώσσας που υπάρχουν στα λεξικά αναφοράς», δε λέει πουθενά ο κανονισμός ότι υποχρεωτικά οι λέξεις πρέπει να έχουν όλους τους χρόνους όλα τα πρόσωπα και όλες τις κλίσεις, ειδικά όταν είναι

αρχαιοπρεπείς. Με ανάλογο τρόπο θα έπρεπε να είναι δεκτό και ο πληθυντικός του ΧΟΥΣ δλδ, οι ΧΟΙ.

Συνήθως αρχαιοπρεπείς λέξεις παραμένουν στην Νεοελληνική Γλώσσα γιατί είναι σε έκφραση (π.χ. τοις μετρητοίς, συ γυναιξοί και τέκνοις, Σώτερ Ανάπαυσον, γαία πυρί μιχθήτω κ.α.), είτε λόγω ευφωνίας ή σε ιατρικούς όρους (φλεβίτις,) ή επειδή δεν υπάρχει η ανάλογη κατάληξη στα Νέα Ελληνικά (π.χ. ευέλπις). Στη δεύτερη περίπτωση στα Νέα Ελληνικά, σώζεται συνήθως μόνος η Ονομαστική και η Γενική και των δύο αριθμών, δεν σώζεται η αιτιατική πόσο δε μάλλον η κλητική πτώση. Θα πούμε η φλεβίτις στα Νέα Ελληνικά ως ιατρικός όρος, αλλά όλοι θα πούνε την φλεβίτιδα, όχι την φλεβίτι(ν).

Για αυτό γίνεται πρόταση για την αφαίρεση αυτού του βοηθήματος. Σε αυτή την περίπτωση θα αφαιρεθούν λέξεις όπως ΖΑΧΑΡΙΝ, ΛΑΤΡΙΝ, ΛΑΤΡΙ ΠΑΙ, ΑΠΑΙ ΝΑΥΤΟΠΑΙ, ΗΓΗΤΟΡ, ΔΟΚΤΟΡ κ.α.

Οι ακριβείς λέξεις που θα βγουν θα εξαρτηθεί αν θα ψηφιστεί κάποια αντικατάστασή τους. Ο Όμιλος Αθηνών πρότεινε την αφαίρεση του βοηθήματος και την προσφυγή στην αρχαία ελληνική γραμματική μόνο όταν δε δίνεται νεοελληνική εκδοχή της λέξης όπως π.χ. στα λήμματα λέξεις (όπως π.χ. για τα λήμματα κύων, ύδραυλις).

Η Εύη Μητρούση, κάνοντας τη δικιά της μελέτη πρότεινε (και ψηφιστηκε από τη ΓΣ της Θεσσαλονίκης) η ψήφιση της Γραμματικής Τζαρτζάνου της Καθαρευούσης του 1939.

Αναλόγως με το τι θα αντικατασταθεί (αν αντικατασταθεί) η γραμματική Οικονόμου θα αφαιρεθούν και οι ανάλογες λέξεις. Σίγουρα θα αφαιρεθούν οι προαναφερθείσες λέξεις (ΖΑΧΑΡΙΝ, ΛΑΤΡΙΝ ΛΑΤΡΙ ΦΙΛΟΠΟΤΙ, ΙΒΙ, ΙΠΙ κ.α.), και ο αριθμός τους και εδώ είναι μικρός, ειδικά για λέξεις μήκους 2-8 γραμμάτων (περίπου 70).

4. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Αναλόγως το τι θα ψηφιστεί η επιτροπή μπορεί να δώσει τον συνολικό κατάλογο των λέξεων που θα βγουν.